

FI lausuntopyyntö VV

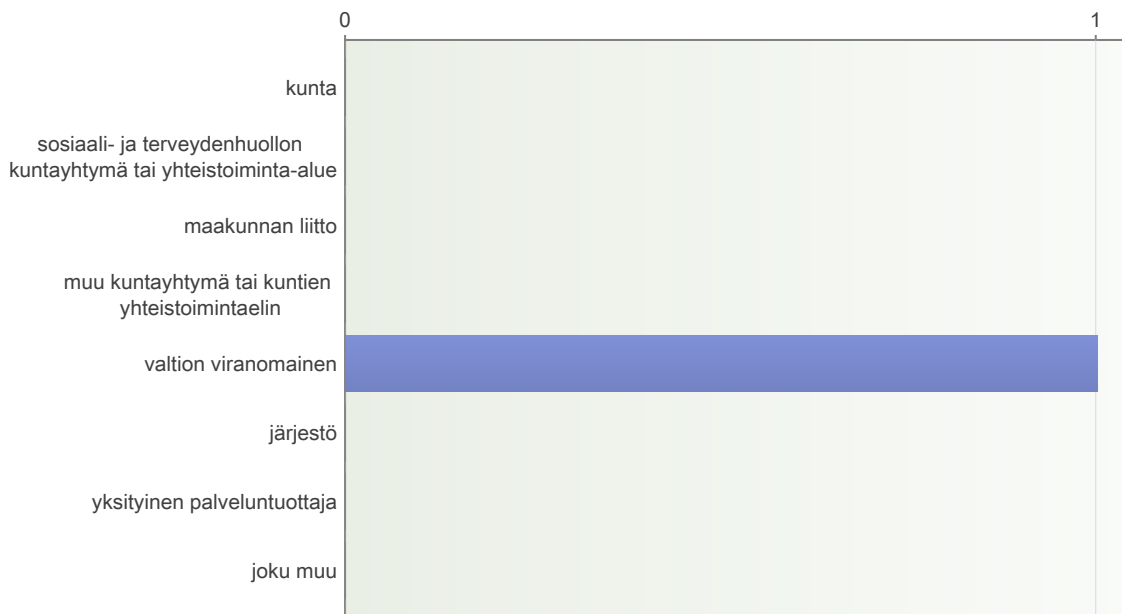
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Tasa-arvoasiain neuvottelukunta	Milla Sandt	milla.sandt@stm.fi / 0503079008	6.3.2017	Tasa-arvoasiain neuvottelukunta

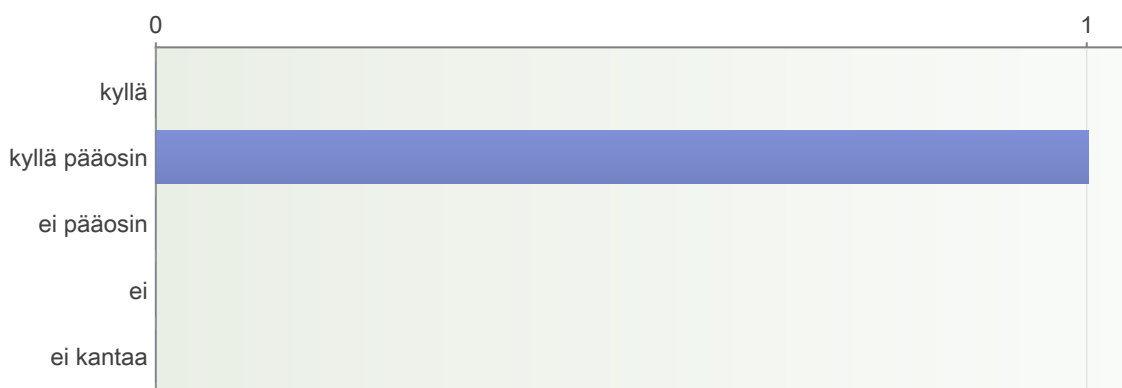
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden yhtenä tavoitteena on kaventaa terveyseroja. Sukupuolten välillä on eroja hyvinvoinnissa, terveydessä, sairastavuudessa ja kuolleisuudessa. Miesten terveys on keskimäärin naisia huonompi, ja se heijastuu miesten lyhyempään eliniän odotteeseen. Miehet myös käyttävät terveydenhuoltopalveluita naisia vähemmän.

Valinnanvapaus voi lisätä sukupuolten tasa-arvoa hyvinvoinnissa ja terveydessä, mikäli sen käytännön toteuttamisessa onnistutaan varmistamaan, että erityisesti heikoimmassa asemassa olevat saavat palveluita ja pystyvät nykyistä helpommin hakeutumaan palveluiden piiriin.

Valinnanvapauden piiriin kuuluvien palveluiden seurannan mittareita pitää kehittää niin, eri ryhmien palvelutarpeita voidaan selvittää nykyistä tarkemmin ja palveluita kehittää tämän perusteella. Mikäli terveyserojen sukupuolittuneita rakenteita ei ymmärretä, terveyseroihin vaikuttaminen jää rajalliseksi.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Ei vastauksia.

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Ei vastauksia.

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapautta toteutettaessa pitää kiinnittää erityistä huomiota siihen, että myös ikääntyneellä väestöllä on todellisia mahdollisuuksia tehdä valintoja ja saada kaikkia tarpeellisia palveluita. Tämä on huomioitava esimerkiksi digitaalisia palveluita kehitettäessä, sillä kaikilla ikääntyneillä ei ole niihin pääsyä. Palveluiden fyysiseen saavutettavuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota haja-asutusalueilla, joilla asuvien ikääntyneiden naisten joukossa on paljon ajokortittomia ja pienituloisia.

Naisten elinikä on miehiä korkeampi, mikä tarkoittaa, että ikääntyneessä väestössä naisten osuus palveluiden käyttäjistä on suurempi. Tästä näkökulmasta valinnanvapauden laajentuminen koskettaa varsinkin ikääntyneitä naisia.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitetuista palveluista?

Ei vastauksia.

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Ei vastauksia.

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- HE:n yleisperusteluissa todetaan, että koko sote-uudistuksella, valinnanvapaus mukaan lukien, tavoitellaan 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillintää pitkällä aikavälillä. Henkilöstökustannukset ovat noin 2/3 sosiaali- ja terveystalouden kustannuksista. HE:n yleisperusteluissa todetaan myös, että laskennallisesti tämä tarkoittaisi sitä, että kaksi miljardia kustannusten hillinnän tavoitteesta tulisi saavuttaa henkilöstökustannuksista, eli käytännössä siten, että henkilöstömäärän kasvua saataisiin hillittyä. Sote-henkilöstö työskentelee nyt jo usein tilanteissa, joissa henkilöstömitoitus on liian pieni. Tämä heijastuu sekä henkilöstön työssä jaksamiseen että asiakkaiden saaman hoivan laatuun. Muutoksessa on varmistettava, että sosiaali- ja terveystalouden henkilöstöresurssit ovat riittävät.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Ei vastauksia.

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus koskee suurta joukkoa naisvaltaisen alan henkilöstöä, joten henkilöstö olisi otettava paremmin mukaan muutoksen valmisteluun. Tässä erityisesti kunnilla on tärkeä rooli ennen uudistuksen voimaantuloa. Henkilöstön laaja osallistuminen valmisteluun pitää varmistaa kiireellisesti, jotta ne, joita muutos lähimmin koskee, voivat aidosti vaikuttaa tulevaan malliin.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Ei vastauksia.

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiöittettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Ei vastauksia.

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määrittellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämistävuun kannon näkökulmasta?

Ei vastauksia.

21. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

23. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Ei vastauksia.

25. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Ei vastauksia.

27. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Ei vastauksia.

31. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Ei vastauksia.

33. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Ei vastauksia.

35. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

37. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

41. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

43. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kaikkien julkisella rahoituksella toimivien palveluntuottajien on otettava sukupuolten tasa-arvo huomioon toiminnassaan ja palveluiden tuotannossa.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Ei vastauksia.

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Ei vastauksia.

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

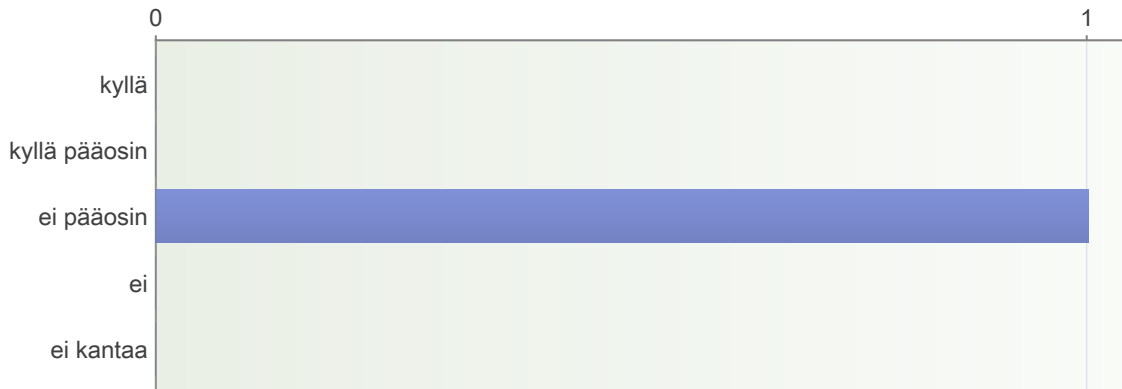
Ei vastauksia.

53. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- 98 % sote-alan yrityksistä on mikroyrityksiä, ja sote-yrittäjistä naisia on 70 %. Uudistuksella voi olla suuria vaikutuksia naisvaltaisiin sote-alan pienyrityksiin ja sitä kautta naisten työllistymiseen ja toimeentuloon. Kuten HE:n perusteluissakin todetaan, sote-yrityksissä tulee valinnanvapauden myötä tapahtumaan keskittymistä. Pienet yrittäjät eivät oletettavasti onnistu toteuttamaan valinnanvapausmallin edellyttämää palvelupakettia, minkä seurauksena pienet sote-yritykset tulevat todennäköisesti jäämään suurten yritysten jalkoihin ja katoamaan. Tällä on isoja vaikutuksia naisten työllisyystilanteeseen.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Ei vastauksia.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Ei vastauksia.

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Ei vastauksia.

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden on suunniteltu tulevan voimaan vuoden 2019 alussa. HE:ssä on tällaisenaan useita ongelmakohtia, joita on myös hyvin tuotu esiin yleisperusteluihin kirjatuihin vaikutusarvioinneissa. Vaikutusarviointien tulokset on otettava käytännössä paremmin huomioon valinnanvapausmallin kehittämisessä. Sukupuolivaikutuksia on arvioitava jatkuvasti prosessin edetessä.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Ei vastauksia.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapausesityksen mukaan asiakas voisi jatkossa valita maakunnan omistaman yhtiön, yksityisen yrityksen tai järjestön sote-palveluidensa tarjoajaksi sosiaali- ja terveyskeskuksessa, hammashoitolassa ja muissa maakunnan päättämässä sote-palveluissa. Jos kuntien sosiaali- ja terveyspalveluiden nykyisistä käyttäjistä iso osa valitsisi muiden kuin maakuntien omistamien yritysten palvelut, se lisäisi nykyisten työsuhteiden epävarmuutta. Toisaalta työntekijöille voisi avautua uusia työmahdollisuuksia yksityisellä puolella.

Naisten osuus kuntien sote-henkilöstöstä on yli 90 %, joten uudistus tarkoittaa suurta muutosta naisten työmarkkinoilla. Kuntien ja kuntayhtymien palveluksesta maakuntiin siirtyisi yhteensä n. 215 000 työntekijää, joista suurin osa on naisvaltaisen sote-alan henkilöstöä.

Jos sote-alan työpaikat keskittyvät valinnanvapauden myötä nykyistä suurempiin yksiköihin, useat työntekijät tulisivat siirtymään uusiin toimipisteisiin, ja sote-työntekijöiden työssäkäyntimatkat saattavat muuttua. Jos työssäkäyntimatkat pitenevät, tämä voi vaikuttaa naisvaltaisen alan työntekijöiden mahdollisuuksiin yhdistää työtä ja perhe-elämää. Siksi muutoksen ja mahdollisen keskittymisen yhteydessä on tärkeää varmistaa yhteistyössä kuntien kanssa, että esimerkiksi joukkoliikenneyhteydet ovat toimivia.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.